

V dňoch 8. – 10. 9. 2016 na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline sa uskutočnila konferencia s medzinárodnou účasťou Fyzika, technológia, etika so zameraním na etické aspekty rozvoja a aplikácie nových technológií v kontexte globalizačných procesov. Toto podujatie je pokračovaním desaťročnej tradície konferencií “Fyzika a etika”, ktorú usporadúvala Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Gestorom týchto úspešných podujatí bolo pracovisko Filozofickej fakulty UKF v Nitre, Katedra všeobecnej a aplikovanej etiky. Tieto podujatia boli vzácnym prejavom vzájomného porozumenia medzi pracovníkmi z oblasti prírodných a sociálnych vied. Aktuálnosť týchto podujatí bola daná vzájomným dialógom medzi týmito dvomi oblasťami vedeckého poznania. Umožnilo to reflektovať zložité otázky súčasného ekonomického, hospodárskeho, ale najmä environmentálneho rozvoja v epoche globalizácie. Tieto zmeny sa stále intenzívnejšie viažu na problémy každodenného života nás, ľudí. Cenné sú najmä tie pohľady, ktoré obsahujú prienik medzi technickými, technologickými výdobytkami súčasnej spoločnosti, ich ekonomickým zhodnocovaním a najmä ich dopadom na oblasť politiky a sociálneho života. Nektore hlbšie analýzy vyjadrené v konkrétnych príspevkoch v minulom období poukázali na to, že dôsledky techniky a technologického rozvoja vstúpili razantne do života súčasného človeka. Dokázali zmeniť rytmus času a vyvolávajú nové požiadavky na pracovný výkon a v neposlednom rade prenikajú často cez sociálnu infraštruktúru až do oblasti intímneho života každého z nás.

Podujatie, ktoré sa realizovalo v ostatných dňoch na pôde Fakulty humanitných vied Žilinskej univerzity bolo vydareným pokračovaním tejto zaujímavej a podnetnej tradície. Priebeh konferencie Fyzika, technológia, etika na Žilinskej univerzite ukázal, že mnohé z otázok, ktoré boli doteraz pertraktované sa javia ešte v ostrejšej podobe ako v predchádzajúcom období. Mení sa štýl riadenia ľudí a celková kultúra organizácií. Prílišné zameranie na výkon spôsobuje, že prirodzený časový súvis minulosť - prítomnosť - budúcnosť sa nevdojak redukuje na pozíciu prítomnosti, akoby to, čo už uplynulo nebolo dôležité a to, čo prichádza ešte nemožno využiť. To vyvoláva intenzívny tlak na zamestnancov a pracovníkov inštitúcií, univerzity nevynímajúc. Tam, kde sa doteraz viac-menej zvyrazňoval humanistický aspekt chápania života človeka a ľudí, nastupuje neobmedzená moc technotrónnych technológií. V tomto prostredí sa minimalizuje, resp. redukuje moment osobnej komunikácie, ale aj osobnej zodpovednosti. V niektorých vystúpeniach účastníkov konferencie sa

objavili užšie chápané otázky technického rozvoja, poukazujúc na možnosti využiteľnosti týchto nových technických prvkov pre reálny život. Tieto vystúpenia akoby reflektovali reálnu skutočnosť, že potreba technického rozvoja je neodmysliteľnou súčasťou života súčasných ľudí. Etický rozmer tohto problému spočíva v tom, aby sme vedeli racionálne a zodpovedne využívať tieto nové výdobytky techniky a technológií, avšak neprenášali ich reálne efekty neuvážene do sféry sociálnych vzťahov, ktoré si musia zachovať vždy istý druh autonómie voči výdobytkom techniky a technológií. Nie technika stvorila človeka, ale človek stvoril techniku. Už v encyklike "Redemptoris homini" pápež Ján Pavol II zdôraznil, že človek musí mať vždy prednosť pred technikou. Nesmieme totižto zabúdať na tú skutočnosť, na ktorú už upozorňoval Aristoteles, keď zdôrazňoval že "človek je jediným zo živých tvorov, ktorý chce byť lepší". Keď ide o zveľaďovanie človeka a jeho života prostredníctvom techniky a technológií, nemôže to byť na úkor redukcie celostného životného procesu. Vynára sa pred nami veľmi nástojčivý problém, nielen ohrozené telesné a psychické zdravie ľudí, ale aj nebezpečie zotročenia človeka človekom v anonymnom systéme rozličných modelov riadenia a vedenia ľudí, ale i sociálnych procesov. Ukazuje sa, že nie sme necitliví len k živej, nami obkolesujúcej prírode, ale napadáme aj našu "vnútornú prírodu", t.j. to, čím doteraz človek chápal svoje okolie ako súčasť svojho sveta a cítil v tomto prostredí isté bezpečie a istotu. Táto istota sa vytráca, ľudia strácajú istotu svojho pracovného a profesijného zaradenia, s čím súvisí i ohrozenie stabilného sociálneho statusu. Ľudia žijú v prostredí, ktoré je ich rodiskom, bydliskom alebo pracoviskom, avšak stávajú sa nevdojak nástrojmi v rámci reálne pôsobiacich systémov, kde sa všetko viac-menej ekonomizuje, čo spôsobuje značné napätie. Vnútorne prežívaná neistota, ktorá je toho dôsledkom sa okrem iného prejavuje aj vo zvýšenom výskyte psychických porúch a chorôb.

Myslíme si, že podujatia tohto typu sú veľmi užitočné a osožné, a to nielen pre vzájomný dialóg medzi vedcami a odborníkmi z oblasti prírodných a spoločenských vied, ale aj ako priestor na vzájomnú komunikáciu a možnosť hľadať alternatívy, ktoré by tieto negatívne dopady eliminovali. Otázky tohto druhu už nemôže dnes riešiť jednotlivci či obmedzené pracovné či vedecké tímy, ale musia sa stať postupne vecou širšieho spoločenského záujmu. Účasť vedcov, odborníkov, vysokoškolských učiteľov v tomto procese je nezastupiteľná.

Pokiaľ ide o organizačné otázky konferencie, zabezpečenie priestorov, časový program, ako i spoločenské posedenia v závere každého rokovacieho dňa, možno hodnotiť veľmi pozitívne. Vďaka patrí organizátorom tohto podujatia, mim. prof. PhDr. Michalovi Valčovi, PhD. a doc. PhDr. Kataríne Valčovej, PhD. Prirodzene k úspechu podujatia a celkovej atmosfére prispeli hostia a jednotliví účastníci konferencie - prof. Štefan Luby, DrSc. a RNDr. Emil Běták, PhD. zo SAV Bratislava, prof. PhDr. Dalimír Hajko, DrSc., ako i zahraniční účastníci konferencie prof. ThDr. Janez Vodičar, Ljubljanska univerzita, Slovinsko) a Dr. Iulian Rusu, PhD. z Gh. Asachi, Technická univerzita Iasi v Rumunsku a dr. Paul Bate, host' z Veľkej Británie. Vďaka patrí aj ostatným účastníkom konferencie za ich zaujímavé príspevky, ale najmä za ich korektný a vecný prístup. Katedra všeobecnej a aplikovanej etiky FF UKF v Nitre, ktorá úspešne organizovala desať ročníkov konferencií "Fyzika a etika" bola zastúpená pracovníkmi prof. PhDr. Cyril Diatka, CSc., doc. PhDr. Jarmila Jurová, PhD., Mgr. Marek Debnár, PhD., Mgr. Andrej Gogora, PhD. a Mgr. Ciprian Turčan, PhD., ktorých vystúpenia prispeli tiež k úspešnému priebehu konferencie. Celkové hodnotenie tohto významného podujatia ukázalo, že pokračovanie v budúcich ročníkoch je reálne a navýsost' aktuálne.

prof. PhDr. Cyril Diatka, CSc.